

STUDII

**CONSIDERAȚII PRIVIND DREPTUL CONSUMATORULUI DE RAMBURSARE
ANTICIPATĂ ȘI SANȚIUNILE APLICABILE CREDITORILOR
PROFESIONIȘTI ÎN CONTRACTELE DE CREDIT**

DOI:10.24193/SUBBIur.62(2017).4.2

Published Online: 2017-12-20

Published Print: 2017-12-30

Juanita GOICOVICI*

Abstract: Remarks on the Consumer's Right to Early Repayment and the Injunctions Applicable to Professional Creditors in Credit Agreements. The article focuses on certain essential elements of the consumers' right to early repayment; as an empowering prerogative based on which the consumer is entitled to full or partial anticipated discharge of the payment obligations under the credit agreements. While the problematic of unfair terms is frequently focused on; in credit scoring literature; early repayment rights have received much less attention; despite a higher rate of litigious situations related to the clauses fixing the amount of the creditors' compensation. On one hand; the article points out the consumer's entitlement to a reduction in the total cost of the credit; consisting of the interest and the costs attached to additional services. Prepayment of the loan by the borrower is often the result of an optional refinancing on lower interest rates; as an embedded option cost that results in a lower total cost of the credit. On the other hand, there is substantial heterogeneity in the modalities of establishing the minimum and maximum amount for creditors' compensation. In the event of early repayment of the credit; the professional/creditor is entitled to fair and objectively justified compensation for possible costs directly linked to early repayment of credit provided that the early repayment falls within a period for which the borrowing rate is fixed. The second part of the study deals with the consumer's right to discharge fully or partially the obligations under a credit agreement; at any time; unconditionally of the number of rates already paid or the total value of the early payments. Third; the article encompasses the problematic of the mandatory legal provisions ceiling the professionals' right to compensation; which may not exceed 1 % of the amount of credit repaid in advance; if the period of time between the early repayment and the agreed termination of the credit agreement exceeds one year. According to the mandatory legal provisions; if the contractual period does not exceed one year; the creditor's compensation for early repayment may not exceed 0;5 % of the amount of credit on anticipated repayment. The fourth part of the observations is allocated to the study of the cases in which the professionals' compensation for early repayment may not be claimed: (i) if the repayment has been made under an insurance contract intended to provide a credit repayment guarantee; (ii) in the case of overdraft facilities; or (iii) if the repayment falls within a period for which the parties have established a variable borrowing rate. Finally; the legal injunctions which may be enforced upon the professional creditor for the breach of contractual duties such as the duty of

transparency are also discussed. Nonetheless; the article argues that the creditor's right to fair compensation for early repayment does not include a percentage of the costs of ancillary services and that the legal ceiling of the early repayment compensation must be centered on the value of the regular interest rate. Thus; the amount of the early repayment compensation would be connected to the regular interest rate; excluding the annual total cost of the credit/the payments for ancillary services.

Keywords : loans; right to early repayment; consumer; right to compensation; injunctions.

Mots-clé : contrats de crédit ; droit de remboursement anticipé ; consommateur ; sommes compensatoires ; sanctions complémentaires.

Cuvinte-cheie : contract de credit; drept de rambursare anticipată; consumatori; compensație de rambursare; sancțiuni complementare.

1. Observații introductive

1.1. Calul troian al răspunderii civile a creditorilor profesioniști – obligația bancară de transparență

Un element esențial pentru protejarea intereselor legitime ale consumatorilor îl constituie cerința de a asigura un nivel ridicat de corectitudine; onestitate și profesionalism în materia formării și executării contractelor de credit; consumatorii trebuind totodată să primească informații personalizate în timp util înainte de încheierea contractului de credit; care să le permită să analizeze și să compare caracteristicile produselor de creditare. Pentru a asigura un nivel cât mai ridicat de transparență și a preveni abuzurile care pot decurge din stabilirea compensației creditorilor pentru rambursare anticipată; aceste obligații ar trebui să includă informații corecte cu privire la modalitatea de calcul și plafoanele aplicabile compensațiilor percepute de creditorul bancar; avându-se în vedere cerințele de diligență profesională. Transparența cu care creditorii bancari anunță în etapa formării contractului plafoanele și modalitățile de calcul ale compensației de rambursare anticipată poate reprezenta un factor stimulator al competiției inter-bancare¹ și un factor de reducere a costului total al creditării pe piața inter-bancară; precum și un catalizator al preluării cotelor de clientelă; pornind de la prezumția că debitorii consumatori tind să opteze pentru produse de creditare al căror cost final; incluzând compensațiile datorate creditorului în caz de rambursare anticipată; este transparent afișat. Creditorul bancar și; după caz; intermediarul de credite au obligația de a furniza consumatorului; pe baza clauzelor și a condițiilor de creditare specifice; informațiile care să îi permită consumatorului să compare mai multe oferte pentru a putea lua o decizie avizată cu privire la încheierea unui contract de credit; inclusiv din perspectiva cuantumului compensației percepute de respectivul creditor pentru rambursarea anticipată a creditului.

1.2. Scurt expozeu al problematicii. Dreptul consumatorului de rambursare anticipată; ca drept potestativ

Dreptul consumatorului de rambursare anticipată a sumelor împrumutate în baza contractelor de credit este considerat a fi un drept esențial din perspectiva dispozițiilor Directivei 2014/17/UE a Parlamentului European și a Consiliului privind contractele de credit oferite consumatorilor pentru bunuri imobile rezidențiale și de modificare a Directivelor 2008/48/CE și 2013/36/UE și a Regulamentului (UE) nr. 1093/2010; transpusă în dreptul intern prin O.U.G. nr. 52/2016 privind contractele de credit oferite consumatorilor pentru bunuri imobile; precum și pentru modificarea și completarea O.U.G. nr. 50/2010 privind contractele de credit pentru consumatori. Aprecierea caracterului potestativ al dreptului consumatorului de rambursare anticipate este importantă nu numai prin prisma consecințelor practice pe care potestativitatea le imprimă exercițiului acestui drept; ci și pentru examinarea cerințelor care ar condiționa exercițiul dreptului menționat. Argumentele de ordin logic; precum și fundamentele juridice pentru acest drept al consumatorului debitor sunt oferite de înseși principiile generale ale dreptului contractual civil. Debutând cu observația că obligația principală care incumbă debitorului în contractul de credit este aceea de a rambursa capitalul împrumutat; creditorul care refuză primirea plății integrale a creanței aflându-se în culpă; se poate acredita ideea existenței unui drept potestativ al debitorului de a opta pentru rambursarea totală sau parțială; înainte de scadență; a sumelor datorate în baza convenției de împrumut. Particularitățile exercițiului dreptului de rambursare anticipată; ca și dificultățile practice legate de efectele juridice conexe decurg din *stipularea termenului* contractual de rambursare; în cazul creditelor pe durată determinată; *în beneficiul ambelor părți*; atât al creditorului; cât și al debitorului consumator.

Problematica efectelor juridice ale exercițiului dreptului consumatorului de rambursare anticipată este circumscrisă de observația că; în mod uzual; în contractele civile și comerciale; termenul și condiția – ca modalități (suspensive/ extinctive) afectând efectele actului juridic pot fi stipulate fie în interesul univoc al uneia din părți; fie în interesul fiecăreia dintre părți. În primul caz; partea în beneficiul căreia a fost stipulat termenul sau a fost prevăzută condiția suspensivă sau rezolutorie poate renunța la beneficiul termenului/condiției; respectiva parte având un drept potestativ de a se prevala de beneficiul termenului/condiției; fără ca celălalt contractant să îi poată contracara sau contesta decizia luată. După cum s-a subliniat în literatura de specialitate²; dacă în beneficiul creditorului a fost stipulat un termen suspensiv; debitorul nu-l poate sili pe creditor să facă uz de beneficiul termenului.

În contractele de credit pe durată determinată încheiate cu consumatorii; termenul final de rambursare nu este stipulat în interesul exclusiv al consumatorului; încât acesta să poată renunța la beneficiul termenului printr-o rambursare anticipată fără costuri; în baza exercițiului non-oneros al unui drept de plată integrală a capitalului împrumutat. Dreptul consumatorului de rambursare anticipată subzistă; întrucât este vorba despre executarea obligației principale a debitorului; însă întrucât acesta contracarează efectele termenului contractual; exercițiul dreptului său va fi unul oneros; creditorul fiind îndreptățit la o compensație obiectivă; după cum rezultă din textul art. 67 din O.U.G. nr. 50/2010 privind contractele de credit încheiate cu consumatorii; modificată prin O.U.G. nr. 52/2016 privind contractele de credit oferite

consumatorilor pentru bunuri imobile; precum și pentru modificarea și completarea O.U.G. nr. 50/2010 privind contractele de credit pentru consumatori³.

Ne propunem; în paragrafele care urmează; să abordăm problematica obligației profesioniștilor de transparență privind calculul compensației de rambursare anticipată; respectiv aspectele practice legate de interzicerea compensației de rambursare anticipată în ipotezele enumerate în art. 68 din O.U.G. nr 50/2010 privind contractele de credit încheiate cu consumatorii. O a treia parte a analizei este centrată pe aplicabilitatea dispozițiilor legale imperative de plafonare a compensației de rambursare anticipată; pentru ca cea de-a patra parte a considerațiilor de mai jos să fie alocată nulității clauzelor privind renunțarea consumatorilor la dreptul de rambursare anticipată. În fine; ultima parte a analizei propuse vizează sancțiunile aplicabile în situația încolcării de către profesioniști a obligațiilor specifice în materia contractelor de credit încheiate cu consumatorii; inclusiv din perspectiva sancțiunilor complementare incidente în asemenea cazuri.

1.3. Ambivalența interesului ocrotit. Stipularea termenului de plată atât în interesul debitorului; cât și în interesul creditorului

În cazul convențiilor de credit acordat cu dobândă pe durată determinată; termenul de rambursare este stipulat; pe de o parte; în interesul debitorului; căruia nu i se poate solicita anticipat plata capitalului împrumutat și; pe de altă parte; în mod evident; termenul este stipulat de asemenea în interesul creditorului profesionist; întrucât acesta emite previziuni în legătură cu fructele civile produse de capitalul împrumutat în intervalul prevăzut în contract. După cum subliniază profesorul Jean-Denis Pellier⁴; creditorul profesionist nu poate bloca opțiunea consumatorului debitor de a-și executa anticipat obligația de restituire a capitalului împrumutat; însă în situațiile în care creditul a fost contractat pe perioadă determinată în mod oneros (capital producător de fructe civile); creditorul este îndreptățit să primească o compensație de rambursare anticipată înscrisă în limitele legale.

De remarcat că; fiind vorba despre executarea înainte de expirarea termenului contractual a obligației principale a debitorului de rambursare a împrumutului; având în vedere că debitorul nu poate fi silit să amâne executarea unei obligații de plată care îi revine; consumatorul poate lua decizia de rambursare anticipată *în orice moment*. Exercițiul dreptului de rambursare anticipată va avea loc fără ca creditorul să poată condiționa executarea anticipată nici stipulând că ar fi necesar un anumit număr de rate achitate; nici stipulând că executarea anticipată nu ar putea fi parțială (referindu-se la o parte din capitalul împrumutat). Consumatorului debitor *nu i se poate impune o sumă minimă* de plată anticipată; acesta fiind liber să execute și parțial obligația sa de rambursare care depășește valoarea ratei scadente. Evident că; în acest caz; debitorul va primi un nou grafic de rambursare; care să țină cont de achitarea anticipată a unei părți din capitalul împrumutat.

Astfel cum s-a precizat în literatura de specialitate⁵; limita maximă secundară; aplicabilă valorii compensației de rambursare anticipată este stabilită pornind de la valoarea ratei fixe a dobânzii pe care ar fi perceput-o creditorul în intervalul de timp pentru care are loc plata anticipată; într-un quantum pe care compensația de rambursare anticipată nu în

poate depăși. Rambursarea anticipată a împrumutului permite consumatorului să obțină o *reducere a costului total al creditului*; această reducere constând în dobânda și costurile aferente perioadei dintre data rambursării anticipate și data prevăzută pentru încetarea contractului de credit⁶. Se cuvine menționat faptul că încălcarea acestor dispoziții legale de către creditorul profesionist reprezintă contravenție și se sancționează cu amenda contravențională; conform art. 86 din O.U.G. nr. 50/2010 privind contractele de credit încheiate între profesioniști și consumatori; cu modificările și completările ulterioare.

2. Obligația profesioniștilor de transparență privind calculul compensației de rambursare anticipată. Schimbări palpabile sau implicare secvențială?

După cum a fost subliniat în literatura de specialitate alocată temei⁷; obligația profesioniștilor de transparență privind calculul compensației de rambursare anticipată se referă la îndatorirea creditorului profesionist de informa consumatorul încă din faza precontractuală; asupra modalității de calcul al compensației; modalitate care trebuie să fie clară; transparentă și verificabilă pe baza unor elemente obiective. În contractele de credit pe durată determinată cu o rată fixă a dobânzii aplicabile; termenul final de rambursare nu este stipulat în interesul exclusiv al consumatorului; astfel încât acesta nu poate renunța gratuit la beneficiul termenului printr-o rambursare anticipată; întrucât termenul este prevăzut și în interesul creditorului bancar; debitorul datorează o compensație echitabilă pentru rambursarea anticipată; integrală sau parțială a capitalului împrumutat.

Referitor la problematica impunerii de către creditorul profesionist a condiției achitării unui număr minim de rate; dreptul debitorului de rambursare anticipată persistă în toate cazurile; întrucât este vorba despre executarea obligației principale a debitorului; însă având în vedere faptul că acesta contracarează efectele termenului contractual stipulat și în interesul băncii; exercițiul dreptului său va fi unul oneros; iar creditorul va fi îndreptățit la o compensație obiectivă; după cum rezultă din textul art. 67 din O.U.G. nr. 50/2010 privind contractele de credit încheiate cu consumatorii; modificată prin O.U.G. nr. 52/2016 privind contractele de credit oferite consumatorilor pentru bunuri imobile. Una din ideile principale care se desprind din textul legal menționat este aceea că creditorul profesionist are obligația de informa consumatorul încă din faza precontractuală asupra modalității de calcul al compensației; modalitate care trebuie să fie clară; transparentă și ușor verificabilă pe baza unor elemente obiective⁸.

În ceea ce privește cerința secundară; menționată inclusiv în cuprinsul art. 16 din 2014/17/UE a Parlamentului European și a Consiliului privind contractele de credit oferite consumatorilor pentru bunuri imobile rezidențiale și de modificare a Directivelor 2008/48/CE și 2013/36/UE și a Regulamentului (UE) nr. 1093/2010; transpusă în dreptul intern prin O.U.G. nr. 52/2016 privind contractele de credit oferite consumatorilor pentru bunuri imobile; precum și pentru modificarea și completarea O.U.G. nr. 50/2010 privind contractele de credit pentru consumatori; aceasta se referă la interdicția perceperii unei compensații de rambursare anticipată în cazurile în care restituirea anticipată a împrumutului intervine în perioade cu

dobândă variabilă; când banca/creditorul a dispus de mecanisme obiective de ajustare a ratei dobânzii în funcție de indicii de referință menționați în mod clar în contract; fără a mai putea transfera ulterior pe umerii consumatorului pierderile financiare rezultate din recuperarea anticipată a capitalului. Ca argument pentru neinclusiunea acestor situații în sfera materială de incidență a dreptului creditorului la compensație echitabilă s-a adus observația⁹ că dobânda variabilă este în practică recalculată ori de câte ori indicii de referință menționați în contract suferă modificări; ceea ce pune la adăpost creditorul cu privire la o serie de dezechilibre financiare decurgând din modificarea condițiilor de creditare; în vreme ce consumatorul nu beneficiază de o protecție similară.

În fine; cea de a treia observație care poate fi enunțată pe marginea textului legal citat este aplicarea unui plafon legal uniformizat (la nivelul tuturor statelor-membre U.E.); pentru valoarea maximă a compensației de rambursare anticipată. Această valoare a compensației de rambursare anticipată nu poate depăși: (a) 1% din valoarea creditului rambursat anticipat; dacă perioada de timp dintre rambursarea anticipată și data convenită pentru încetarea contractului de credit este mai mare de un an; (b) 0,5% din valoarea creditului rambursat anticipat; dacă perioada de timp dintre rambursarea anticipată și data convenită pentru încetarea contractului de credit nu depășește 12 luni.

3. Interzicerea compensației de rambursare anticipată în ipotezele enumerate în art. 68 din O.U.G. nr 50/2010 privind contractele de credit încheiate cu consumatorii. Ambiguitate legislativă sau asimetrie intenționată?

Ca urmare a exercitării dreptului de rambursare anticipată; consumatorul poate obține o reducere a costului total al creditului; constând în dobânda și costurile aferente perioadei dintre data rambursării anticipate și data prevăzută pentru încetarea contractului de credit. Astfel cum a subliniat profesorul Jean Calais-Auloy¹⁰; profesioniștilor nu le este permis să condiționeze rambursarea anticipată de plata unei anumite sume minime sau de un anumit număr de rate; punct de vedere care se regăsește și în redactarea textelor de lege aferente de către legiuitorul român (art. 66; alin. 1 și 2 din O.U.G. privind contractele de credit încheiate cu consumatorii; cu completările și modificările aduse prin O.U.G. nr. 52/2016 privind contractele de credite oferite consumatorilor pentru bunuri imobile; care prevede că debitorul consumator „are dreptul; în orice moment; să se libereze în tot sau în parte de obligațiile sale care decurg dintr-un contract de credit. În acest caz; consumatorul are dreptul la o reducere a costului total al creditului; această reducere constând în dobânda și costurile aferente perioadei dintre data rambursării anticipate și data prevăzută pentru încetarea contractului de credit. Dreptul consumatorului de a rambursa anticipat nu poate fi condiționat de plata unei anumite sume minime sau de un anumit număr de rate”). De asemenea; după cum rezultă din textul legal menționat; creditorilor le este interzis să perceapă un comision de rambursare anticipată în următoarele trei cazuri; în care creditorul nu s-ar putea prevala de caracterul echitabil al compensației de rambursare anticipată:

(a) **situațiile în care rambursarea a fost realizată ca urmare a executării unui contract de asigurare având drept scop asigurarea riscului de neplată**; după cum s-a arătat în literatura de specialitate¹¹; în aceste ipoteze; rambursarea anticipată nu este voluntară și nu are loc din inițiativa debitorului; ci se produce ca urmare a survenirii riscului de neplată (insolvabilitatea debitorului) pe fondul existenței între bancă și o societate de asigurări; a unui contract de asigurare contra riscului de neplată. Alături de situațiile în care rambursarea anticipată are loc în perioade de creditare în care rata dobânzii percepute nu este fixă; respectiv de situațiile de contractare a unor servicii financiare sub forma descoperitului de cont; ipotezele în care rambursarea integrală creditului a fost realizată anticipat ca urmare a executării unui contract de asigurare reprezintă situații în care operează interdicția legală de percepere a unei compensații de rambursare anticipată de către creditorul profesionist; sumele percepute cu acest titlu trebuind să fie restituite integral debitorului; inclusiv dobânda legală pentru intervalul dintre data plății acestor sume către creditor și data restituirii efective a acestora către consumator;

(b) **cazurile în care contractul de credit este acordat sub forma facilității de overdraft sau a „descoperitului de cont”**; având în vedere că de esența descoperitului de cont¹² este faptul că plățile parțiale sau integrale făcute de consumator nu atrag stingerea creanței; ci pot fi reutilizate imediat de către consumator ca sume disponibile în baza convenției de credit; mecanismul rambursării anticipate – care presupune stingerea totală sau parțială a creanței prin plată – este incompatibil cu structura descoperitului de cont; care permite consumatorului să reutilizeze sumele rambursate pe durata menționată. Creditul acordat sub forma descoperitului de cont presupune disponibilizarea capitalului împrumutat; în limita plafonului stabilit; cu fiecare plată făcută de consumator; funcția plății nefiind în acest caz aceea de a stinge creanța; ci de a plasa la dispoziția debitorului pe durata contractului; fondurile plafonate contractual care depășesc soldul creditor al contului curent al debitorului. Ca urmare; nu se poate vorbi despre o rambursare anticipată; întrucât creditorul s-a obligat să mențină respectivele sume la dispoziția debitorului pe durata stabilită; astfel încât nu poate fi percepută o compensație de rambursare anticipată în cazul descoperitului de cont.

Se cuvine menționat că; în ceea ce privește dreptul potestativ de denunțare unilaterală a contractului de descoperit de cont/facilitate de credit; acest drept nu poate fi exercitat de către creditor înainte de împlinirea termenului contractual decât pentru motive temeinice; „dacă acestea privesc beneficiarul facilității de credit”; după cum se exprimă legiuitorul în cuprinsul art. 2195 din Codul civil¹³. Din perspectiva efectelor atașate exercițiului dreptului potestativ de denunțare unilaterală a contractului de facilitate de credit; este necesar de remarcat faptul că denunțarea unilaterală a contractului de către creditor antrenează extincția dreptului consumatorului de a utiliza sumele puse la dispoziție în limita plafonului maxim; însă creditorul bancar are obligația să acorde debitorului/ consumatorului un termen de cel puțin 15 zile pentru restituirea sumelor utilizate și a accesoriilor acestora; în acord cu dispozițiile imperative ale art. 2195; alin. 2 din Codul civil. Dimpotrivă; în ipotezele în care contractul privind facilitatea de credit s-a încheiat pe durată nedeterminată; fiecare dintre părți (atât creditorul bancar/societatea de servicii financiare; cât și consumatorul debitor) poate să

denunțe unilateral contractul; cu respectarea unui termen de preaviz de 15 zile; „dacă din contract sau din uzanțe nu rezultă astfel”; după cum se menționează în cuprinsul art. 2195; alin. (3) Codul civil. Dreptul potestativ al consumatorului de denunțare unilaterală a contractului privind facilitatea de credit/ facilitatea de *overdraft*; în cazul convențiilor de descoperit de cont; încheiate pe durată nedeterminată; nu trebuie confundat cu dreptul potestativ al consumatorului de rambursare anticipată a creditului; în pofida similitudinilor parțiale din materia efectelor juridice ale exercițiului respectivului drept. Astfel; în timp ce opțiunea debitorului pentru denunțarea unilaterală a contractului de facilitate de credit încheiat pe durată nedeterminată își extrage fundamentele din principiul potrivit căruia părțile contractelor încheiate pe durată nedeterminată nu pot fi silit să rămână în respectiva relație contractuală în mod perpetuu (i); dreptul potestativ de rambursare anticipată a creditului este recunoscut debitorului pornind de la principiul potrivit căruia creditorul nu se poate opune executării voluntare de către debitor a obligației principale de plată generate de convenția de împrumut de bunuri consumptibile(ii);

(c) **excluderea ipotezelor în care rambursarea anticipată intervine într-o perioadă în care rata dobânzii aferente creditului nu este fixă**; în perioadele cu dobândă variabilă; creditorul a dispus de mecanisme obiective de ajustare a ratei dobânzii în funcție de indicii de referință menționați în contract. După cum a fost menționat în literatura de specialitate care a tratat subiectul compensației de rambursare anticipată¹⁴; dobânda variabilă este în practică recalculată ori de câte ori indicii de referință menționați în contract suferă modificări; ceea ce plasează creditorul într-o zonă de siguranță cu privire la o serie de dezechilibre decurgând financiar din modificarea condițiilor de creditare; în vreme ce consumatorul nu beneficiază de o protecție similară. De aceea; numai în cazul creditelor cu dobândă fixă; nu și în cazul perioadelor de creditare cu dobândă variabilă; creditorul poate încasa o compensație echitabilă care să contracareze o parte din pierderile înregistrate la nivelul fructelor civile ale capitalului împrumutat. Însă rambursarea anticipată trebuie în toate cazurile să genereze o reducere a costului total al creditului pentru consumator; dispozițiile legale citate limitând cuantumul compensației care poate fi practică la 1% din valoarea rambursată anticipat; pentru creditele cu durată mai mare de 1 an și; respectiv la 0;5% din valoarea rambursată anticipat; pentru creditele contractate pentru o durată sub un an. După cum am menționat și în cazul nerespectării de către creditorul profesionist a obligației de transparență privind modul de calcul al compensației; încălcarea acestor dispoziții legale de către creditorul profesionist reprezintă contravenție și se sancționează cu amenda contravențională; conform art. 86 din O.U.G. nr. 50/2010 privind contractele de credit încheiate cu consumatorii; cu modificările aduse prin O.U.G. nr. 52/2016 privind contractele de credite oferite consumatorilor pentru bunuri imobile.

Considerăm că; atât de *lege lata*; cât și de *lege ferind*; dispozițiile art. 68 din O.U.G. nr. 50/2010 privind contractele de credit încheiate cu consumatorii; cu modificările aduse prin O.U.G. nr. 52/2016 privind contractele de credite oferite consumatorilor pentru bunuri imobile trebuie interpretate în sensul în care creditorul bancar; în materia produselor de creditare privind finanțarea achiziției; consolidării; extinderii bunurilor imobile; are dreptul să perceapă o compensație pentru rambursare anticipată; în limitele plafonului legal; chiar și

În situațiile în care rata dobânzii percepute este variabilă. În opinia noastră; este o scăpare a legiuitorului român faptul de a nu menționa în cuprinsul art. 68 din ordonanța de guvern citată faptul că sunt exceptate creditele de investiții imobiliare acordate consumatorului; în materia cărora să opereze dreptul creditorului de a percepe o compensație de rambursare anticipată în toate situațiile; indiferent de modalitatea de stabilire a ratei dobânzii (fixă sau variabilă). De exemplu; legiuitorul din Serbia a menționat în cuprinsul art. 36 din Legea nr. 73/2012 pentru protecția consumatorilor de servicii financiare¹⁵; faptul că nu poate fi percepută o compensație pentru rambursare anticipată în situațiile în care în care rambursarea anticipată intervine într-o perioadă în care rata dobânzii aferente creditului nu este fixă; cu excepția creditelor pentru investiții imobiliare; în cazul cărora perceperea unei compensații este permisă indiferent de tipul dobânzii; în limitele plafonului legal. Considerăm că o asemenea mențiune expresă ar fi fost utilă și în legislația română privitoare la creditele de investiții imobiliare contractate de consumatori; astfel încât prevederile art. 68 din O.U.G. nr. 50/2010 privind contractele de credit încheiate cu consumatorii; cu modificările aduse prin O.U.G. nr. 52/2016 privind contractele de credite oferite consumatorilor; care interzic creditorilor profesioniști perceperea unei compensații de rambursare anticipată a creditului în situația existenței unei rate variabile a dobânzii; să fie circumscrise la cazurile creditelor pentru consum; respectiv de nevoi personale nenominalizate fără garanții reale imobiliare.

4. Plafonarea prin dispoziții imperative a compensației de rambursare anticipată

După cum sublinia profesorul Guy Raymond¹⁶; normele privitoare la plafonarea valorii compensației la care este îndreptățit creditorul în ipoteza rambursării anticipate prezintă un caracter imperativ; nefiind permisă derogarea prin clauze contractuale care ar tinde să depășească plafonul maxim legal. Textul art. 69 din O.U.G. nr. 50/2010 privind contractele de credit încheiate cu consumatorii; cu modificările ulterioare; stabilește un plafon maxim global pentru valoarea compensației de rambursare anticipată; corespunzător dispozițiilor art. 16 din Directiva 2008/48/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 aprilie 2008 privind contractele de credit pentru consumatori; statuând că valoarea compensației convenite creditorului nu poate depăși cuantumul dobânzii pe care consumatorul ar fi plătit-o în perioada dintre rambursarea anticipată și data convenită pentru încetarea contractului de credit. Prin urmare; limita maximă aplicabilă valorii compensației de rambursare anticipată este cea rezultând din valoarea dobânzii pe care ar fi perceput-o creditorul în intervalul de timp pentru care are loc plata anticipată.

Pentru creditele cu dobândă fixă; creditorul bancar poate încasa o compensație echitabilă care să contracareze o parte din pierderile înregistrate la nivelul dobânzii; însă rambursarea anticipată trebuie în toate cazurile să conducă în mod logic la o reducere a costului total al creditului pentru consumator; astfel încât compensația stabilită de bancă nu va putea depăși; ci eventual egala valoarea dobânzii pe care ar fi plătit-o în respectivul interval consumatorului.

Considerăm că; deși textul legal național; ca și cel al art. 16 din directiva europeană menționează expres cuantumul cărei dobânzi va fi luat în calcul ca plafon maxim; este vorba despre dobânda fixă stipulată în contract cu titlu de fructe civile generate de capitalul împrumutat; iar nu despre DAE – dobânda anuală efectivă. În opinia noastră; valoarea dobânzii fixe va fi luată ca reper (plafon legal pentru valoarea maximă a compensației de rambursare anticipată); iar nu valoarea DAE (costul total al creditului); având în vedere că respectivul cost total poate include și comisioane bancare percepute pentru prestarea de către creditorul bancar a unor servicii suplimentare sau conexe în respectivul interval. Or; ca urmare a rambursării anticipate; respectivele servicii conexe/suplimentare nu vor mai fi prestate către consumator pentru numărul de luni pentru care are loc rambursarea anticipată a creditului; ceea ce înseamnă că aceste comisioane (în accepțiunea de plată a unor servicii prestate cu caracter autonom) nu vor fi datorate de către consumator. Considerăm că rațiunea compensației de rambursare anticipată este aceea de a acoperi o parte din pierderea financiară rezultată din neîncasarea fructelor civile (a dobânzii propriu-zise) pe care capitalul împrumutat le-ar fi generat conform contractului în intervalul stabilit; iar DAE include și costuri pentru servicii practicate de bancă; precum serviciul de administrare a contului bancar; or prin rambursarea anticipată acest serviciu nu mai este necesar/nu va mai fi prestat; ceea ce exclude rațiunea unei compensații suplimentare.

După cum am menționat în paragrafele precedente; legiuitorul european și cel național au făcut uz de două plafoane legale incidente în materia comisioanelor de rambursare anticipată. Mai întâi; se va aplica plafonul legal relativ la cuantumul maxim al compensației; de 1% din valoarea rambursată anticipat; pentru creditele cu durată mai mare de 1 an și; respectiv la 0;5% din valoarea rambursată anticipat; pentru creditele cu durata sub un an. Subsecvent; se va verifica încadrarea în cel de-al doilea plafon legal; privitor la valoarea dobânzii în intervalul stipulat în contract; astfel încât; de exemplu; suma rezultată din aplicarea calculului de 1%; respectiv de 0;5% din valoarea rambursată anticipat să nu depășească suma pe care banca ar fi perceput-o cu titlu de dobândă în intervalul contractual stabilit inițial. Încălcarea acestor dispoziții legale de către creditorul profesionist reprezintă contravenție și se sancționează cu amenda contravențională; conform art. 86 din O.U.G. nr. 50/2010 privind contractele de credit încheiate cu consumatorii; cu modificările și completările ulterioare.

5. Nulitatea clauzelor privind renunțarea consumatorilor la dreptul de rambursare anticipată

Din dispozițiile art. 80; alin. (1) din O.U.G. nr. 50/2010 privind contractele de credit încheiate cu consumatorii; cu modificările și completările aduse prin O.U.G. nr. 52/2016 privind contractele de credite oferite consumatorilor pentru bunuri imobile rezultă că clauzele de renunțare a consumatorului la drepturile conferite prin OUG nr. 50/2010 sunt lovite de nulitate. Astfel; se poate reține că sunt lovite de nulitate stipulațiile contractuale prin care creditorul profesionist propune consumatorului să renunțe la unul sau mai multe

din drepturile sale legale; inclusiv la dreptul de rambursare anticipată a creditului și la aplicarea normelor legale imperative privind plafonarea compensației creditorului pentru rambursarea anticipată. În ceea ce privește tipul de nulitate (absolută; imprescriptibilă și imposibil de confirmat sau; dimpotrivă; o nulitate relativă; prescriptibilă; care ar putea fi invocată doar de persoana ocrotită și de succesorii săi în drepturi cu titlu universal/universali; actul putând fi confirmat); legiuitorul a evitat să califice această specie de nulitate; ceea ce lasă loc de echivoc; permițând aducerea de argumente în sprijinul ambelor variante. Astfel; s-ar putea susține că; atunci când a dorit să instituie un caz de nulitate absolută; legiuitorul a menționat această calificare în mod expres (i); respectiv că nulitatea absolută reprezintă o situație de excepție; iar nu regula (ii); ca argumente pentru a reține caracterul de nulitate relativă a sancțiunii aplicabile clauzelor care aduc atingere dreptului consumatorului de rambursare anticipată.

Pornind de la exprimarea eliptică a legiuitorului („sunt lovite de nulitate”); cumulat cu argumentul extras din natura interesului privat ocrotit/interesele legitime; economice ale consumatorului debitor; s-ar putea extrage concluzia consacării prin dispozițiile art. 80; alin. (1) din O.U.G. nr. 50/2010 cu modificările aduse prin O.U.G. nr. 52/2016 privind contractele de credite oferite consumatorilor pentru bunuri imobile; a unui caz de nulitate relativă. Principala obiecție care s-ar putea ridica ar fi cea legată de caracterul prescriptibil în termenul general de 3 ani al dreptului la acțiunea în anulare; care s-ar calcula de la data semnării contractului cuprinzând clauza anulabilă; ceea ce ar atrage soluții ilogice în cazul consumatorilor care decid să-și exercite dreptul de rambursare anticipată (care nu se stinge prin semnarea clauzei abuzive de renunțare anticipată) și care își exercită respectivul drept după un interval mai mare de 3 ani de derulare a raporturilor contractuale de credit. Considerăm că; deși interesul ocrotit este unul privat; iar nu unul de ordine publică; acțiunea consumatorului în reprimarea clauzei abuzive de renunțare anticipată la drepturile consumatorului recunoscute prin dispozițiile imperative ale legii este imprescriptibilă; iar sancțiunea adecvată ar fi reputarea/considerarea clauzei ca nescrisă¹⁷.

Considerăm că; în cazul obligației de transparență și al obligației de informare incumbând profesioniștilor; pot fi remarcate două particularități:

(a) prezumția absolută; irefragabilă de bună cunoaștere a domeniului; în sensul în care profesionistului creditor nu i se acceptă proba contrară; a insuficienței cunoașterii a normelor domeniului în care activează; în încercarea de a se exonera de răspundere pentru neexecutarea obligației precontractuale de informare/ obligației bancare de transparență;

(b) inversarea sarcinii probei privind executarea obligației de informare/transparență; în sensul în care consumatorului nu i se solicită să facă dovada; imposibilă; a unui fapt negativ (faptul că executarea obligației de informare nu a avut loc); sarcina probei executării incumbând profesionistului; acesta trebuind să furnizeze dovada executării corespunzătoare a obligației precontractuale de informare/de transparență bancară. De aceea; revine profesionistului bancar sarcina de a-și preconstitui mijloace suficiente de dovadă (pe hârtie sau alt suport durabil) în legătură cu executarea față de consumator a obligației legale de informare.

6. Domeniul de aplicare *rationae personae* și *rationae materiae* al dispozițiilor legale privind dreptul potestativ de rambursare anticipată

Interogațiile privind sfera personală de aplicare a dispozițiilor legale referitoare la dreptul de rambursare anticipată și la plafonarea compensației percepute de creditor în cazul rambursării integrale sau parțiale; anticipate a creditului pornesc de la ideea de a ști în ce măsură persoanele fizice care contractează în scop profesional ar putea beneficia de protecția legală privitoare la plafonarea sumelor compensatorii acordate creditorului. Răspunsul nu poate fi decât negativ; având în vedere că atât dispozițiile directivei europene în materia creditelor pentru consum; cât și dispozițiile O.U.G. nr. 50/2010 privind contractele de credit; cu modificările ulterioare aduse prin O.U.G. nr. 52/2016 privind contractele de credite oferite consumatorilor pentru bunuri imobile se referă la consumatori; în accepțiunea de persoane fizice care contractează creditul în scopuri situate în afara unei activități profesionale; comerciale; artisanale sau industriale.

Din perspectiva domeniului de aplicare *rationae materiae* al dispozițiilor privind obligația creditorilor profesioniști de transparentă în ceea ce privește maniera de stabilire a cuantumului compensației de rambursare anticipată; noțiunea de acțiune înșelătoare sau de omisiune înșelătoare – ca forme de practici comerciale neloiale – se pot materializa atât în omiterea de către creditorul profesionist a menționării informațiilor; în faza precontractuală și în momentul semnării contractului de credit; privitoare la modalitatea obiectivă de calcul a valorii compensației de rambursare anticipată (a); cât și la acțiuni înșelătoare; cum ar fi utilizarea de formule de calcul netransparente; fondate pe elemente echivoce (cum ar fi clauzele privind „politica monetară a creditorului bancar”). După cum a fost menționat în decizia CJUE; în cazul *Trento Sviluppo și Centrale Adriatica Soc. coop. v. Autorità Garante della Concorrenza e del Mercato*¹⁸; o practică comercială poate fi calificată drept înșelătoare în sensul art. 6; alin. (1) din Directiva 2005/29/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 11 mai 2005 privind practicile comerciale neloiale față de consumatori și de modificare a Directivei 84/450/CEE; a Directivei 97/7/CE și 2002/65/CE și a Regulamentului (CE) nr. 2006/2004; privind practicile comerciale neloiale¹⁹; în cazul în care respectiva practică ar conține informații false sau susceptibile de a induce în eroare consumatorul mediu²⁰; fiind totodată de natură să determine luarea de către consumatorul mediu a unei decizii de contractare pe care nu ar fi luat-o dacă ar fi fost în posesia unor informații detaliate. Considerăm că întrunesc elementele acestei definiții a practicilor neloiale în relațiile cu consumatorii; practicile creditorilor profesioniști de a omite în etapa formării contractului de credit; a informațiilor esențiale privitoare la dreptul consumatorului de rambursare anticipată și la modalitatea de calcul a compensației achitate creditorului; respectiv furnizarea de informații false; eronate; incomplete sau echivoce privind modalitatea de calcul a valorii compensației de rambursare anticipată.

7. Calificarea încălcării de către creditorul profesionist a unor obligații specifice în raporturile cu debitorul consumator

În ceea ce privește calificarea încălcării de către creditorul profesionist a unor obligații specifice în raporturile cu debitorii consumatori; în accepțiunea de persoane fizice care contractează creditul în scopuri extraprofesionale; textul art. 86 din O.U.G. nr. 50/2010 privind contractele de credit; cu modificările ulterioare; se referă la calificarea drept contravenții a faptelor de încălcare de către creditorii profesioniști a anumitor dispoziții legale imperative; incidente în materia raporturilor contractuale de credit între profesioniști și consumatori:

(a) mai întâi; sunt vizate dispozițiile legale referitoare la obligația de informare a consumatorilor prin documentele publicitare (conform dispozițiilor art. 8 din O.U.G. nr. 50/2010 privind contractele de credit pentru consumatori; cu modificările aduse prin O.U.G. nr. 52/2016 privind contractele de credite oferite consumatorilor pentru bunuri imobile);

(b) în al doilea rând; sunt incidente dispozițiile legale privitoare la mențiunile obligatorii și la exemplul de calcul reprezentativ în mesajele publicitare de promovare a ofertelor de credit (art. 9 din OUG nr. 50/2010; privind contractele de credit pentru consumatori; cu modificările aduse prin O.U.G. nr. 52/2016 privind contractele de credite oferite consumatorilor pentru bunuri imobile);

(c) în cel de-al treilea rând; este vizată încălcarea prevederilor legale imperative în materia informațiilor precontractuale care trebuie furnizate în mod obligatoriu consumatorilor în faza precontractuală; uzul Formularului informativ european standardizat; obligația de informare incumbând intermediarilor de credite ș.a.; conform dispozițiilor art. 11-20 din OUG nr. 50/2010; privind contractele de credit pentru consumatori; cu modificările aduse prin O.U.G. nr. 52/2016 privind contractele de credite oferite consumatorilor pentru bunuri imobile ;

(d) pe de altă parte; reprezintă contravenție nerespectarea dispozițiilor legale referitoare la furnizarea informațiilor standard către consumator în faza precontractuală; pe hârtie sau pe alt suport durabil și redactate în scris; vizibil și ușor de citit; cu cel puțin 15 zile înainte ca acesta să încheie un contract de credit; conform art. 22-28 din OUG nr. 50/2010; modificată prin O.U.G. nr. 52/2016 privind contractele de credite oferite consumatorilor pentru bunuri imobile;

(e) prevederile art. 29; alin. (2) privitoare la obligația creditorului profesionist de a se asigura că informațiile precontractuale prevăzute în articolele respective au fost primite de consumator; precum și dispozițiile art. 31-32 privitoare la obligația creditorului de a evalua bonitatea consumatorului și accesul la bazele de date;

(f) totodată; săvârșește contravenție creditorul profesionist care încalcă dispozițiile legale relative la formalismul informativ aplicabil contractului de credit – art. 33 din OUG nr. 50/2010 privind contractele de credit pentru consumatori; cu modificările aduse prin O.U.G. nr. 52/2016 privind contractele de credite oferite consumatorilor pentru bunuri imobile;

conform căruia contractele de credit trebuie redactate în scris; vizibil și ușor de citit; pe hârtie sau pe un alt suport durabil; dispozițiile legale conform cărora contractele de credit trebuie să conțină informații complete; clare și ușor de înțeles; respectiv cerințele legale relative la obligația creditorilor de a da explicații suplimentare; la cererea expresă a consumatorului; înainte de semnarea contractului; sub forma unei note; anexată la contract;

(g) dispozițiile legale imperative privitoare la dreptul consumatorului de a primi un exemplar original al contractului de credit; în momentul semnării acestuia; conform art. 34;

(h) exigențele legale referitoare la formalismul informativ aplicabil contractului de credit; care presupune anumite cerințe privind conținutul obligatoriu al contractului; respectiv inserarea în cuprinsul contractului de credit; în scris; a mențiunilor obligatorii specificate de către legiuitor; în mod expres și fără a face trimitere la condițiile generale de afaceri ale creditorului; la lista de tarife și comisioane sau la orice alt înscris; conform art. 46-58 din O.U.G. nr. 50/2010 privind contractele de credit pentru consumatori; cu modificările aduse prin O.U.G. nr. 52/2016 privind contractele de credite oferite consumatorilor pentru bunuri imobile; dispozițiile legale referitoare la informarea consumatorului asupra ratei dobânzii; conform cărora consumatorul este informat; pe hârtie sau pe alt suport durabil; în legătură cu orice modificare a ratei dobânzii aferente creditului îndeosebi cu privire la valoarea plăților de efectuat după intrarea în vigoare a noii rate a dobânzii aferente creditului²¹;

(i) dispozițiile art. 35; prin care sunt interzise anumite practici bancare; este vorba despre: interzicerea majorării pe parcursul derulării contractului a comisioanelor; tarifelor și spezelor bancare; cu excepția costurilor impuse prin legislație; de asemenea; este interzisă introducerea și perceperea de noi comisioane; tarife sau a oricăror alte speze bancare; cu excepția costurilor specifice unor produse și servicii suplimentare solicitate în mod expres de consumator; neprevăzute în contract ori care nu erau oferite consumatorilor la data încheierii acestuia²²;

(j) modalitatea de calcul al dobânzii variabile; dispozițiile legale imperative referitoare la cuantumul dobânzii penalizatoare; încheierea actelor adiționale; predarea către consumator a documentelor care atestă executarea contractului; conform dispozițiilor art. 38-44 din O.U.G. nr. 50/2010 privind contractele de credit încheiate cu consumatorii; cu modificările și completările ulterioare aduse prin O.U.G. nr. 52/2016 privind contractele de credite oferite consumatorilor pentru bunuri imobile²³.

După cum am menționat; textul art. 88 aduce precizări; pe de o parte cu privire la sancțiunile complementare pe care le poate aplica agentul constatator al contravenției contra creditorului care a încălcat dispozițiile imperative ale O.U.G. nr. 50/2010 privind contractele de credit încheiate între profesioniști și consumatori cu modificările aduse prin O.U.G. nr. 52/2016 privind contractele de credite oferite consumatorilor pentru bunuri imobile și; pe de altă parte; cu privire la efectele contestației în instanță de către creditorii profesioniști a sancțiunilor contravenționale; precizându-se că aceste contestații nu sunt suspensive de executare a sancțiunilor contravenționale. Tipologia măsurilor sancționatarii care pot fi dispuse contra creditorilor contravenienți este mai vastă; aceasta incluzând nu numai aplicarea

amenzii contravenționale; ci și o serie de măsuri complementare. Sancțiunile contravenționale complementare care pot fi dispuse de către agentul constator; ca urmare a constatării contravenției; sunt; după cum rezultă din textul art. 88 din O.U.G. nr. 50/2010 privind contractele de credit încheiate între profesioniști și consumatori; cu modificările aduse prin O.U.G. nr. 52/2016 privind contractele de credite oferite consumatorilor pentru bunuri imobile:

(i) cea dintâi măsură complementară constă în obligarea creditorului profesionist la respectarea imediată a clauzelor contractuale care au fost încălcate;

(ii) în al doilea rând; se poate dispune restituirea de către creditor a sumelor încasate fără temei legal de la consumator; într-un termen de maximum 15 zile; de exemplu; dacă agentul constator a înregistrat săvârșirea unei contravenții sub forma percepției de către creditorul profesionist a unui comision interzis (cum ar fi nerespectarea plafonului legal maxim pentru valoarea compensației de rambursare anticipată a creditului; perceperea unui comision de analiză dosar fără acordarea creditului; comision de depunere numerar pentru plata ratelor; comision de retragere din cont a sumelor puse la dispoziție cu titlu de credit; comision pentru schimbarea scadenței ratelor; comision pentru schimbarea garanțiilor); sumele percepute ilegal trebuie restituite consumatorilor în decurs de 15 zile de la constatarea contravenției;

(iii) cea de a treia sancțiune complementară se referă la aducerea contractului în conformitate cu prevederile legale; de către creditorul profesionist; în termen de maximum 15 zile; de exemplu; în cazul constatării unei contravenții în forma introducerii în contractele de credit a unor clauze abuzive (cum ar fi clauza de renunțare a consumatorului la dreptul de rambursare anticipată; clauza de modificare unilaterală a contractului de către creditor fără încheierea unui act adițional; clauza de confidențialitate care obligă clientul să nu desconspire conținutul contractului de credit; clauza relativă la penalizarea consumatorului de către creditor pentru afectarea reputației băncii; clauza de scadență anticipată a obligației de rambursare a creditului pentru neexecutarea contractelor încheiate de consumator cu alți creditori; clauza de impunere a identității societății de asigurări); agentul constator va dispune readucerea contractelor la o formă acceptată de lege; prin eliminarea din contracte a clauzelor abuzive; având la dispoziție un interval de 15 zile în acest scop;

(iv) în fine; cea de a patra sancțiune complementară implică repararea deficiențelor constatate prin procesul-verbal; în termen de maximum 15 zile de la dispunerea măsurilor sancționatorii de către agentul constator.

De remarcat că neaducerea la îndeplinire a sancțiunilor contravenționale complementare dispuse în termenele și condițiile prevăzute în procesele-verbale de constatare a contravenției; respectiv săvârșirea repetată; în decurs de 6 luni de la prima constatare a uneia dintre contravențiile prevăzute la art. 86 alin. (1) din O.U.G. nr. 50/2010 privind contractele de credit încheiate între profesioniști și consumatori; cu modificările aduse prin O.U.G. nr. 52/2016 privind contractele de credite oferite consumatorilor pentru bunuri imobile constituie la rândul său contravenție și se sancționează cu amendă contravențională.

Plafoanele legale menționate în cuprinsul art. 86 pot fi depășite în cazul unor amenzi cumulative; aplicate pentru reclamații diferite; până la dublul valorii amenzilor contravenționale dispuse inițial.

8. Sancțiunile complementare aplicabile profesioniștilor pentru încălcarea unor obligații specifice în contractele de credit

Textul art. 89 din O.U.G. nr. 50/2010 privind contractele de credit încheiate cu consumatorii; cu modificările ulterioare aduse prin O.U.G. nr. 52/2016 privind contractele de credite oferite consumatorilor pentru bunuri imobile prevede două sancțiuni complementare care pot fi aplicate profesioniștilor bancari; ca accesoriu al sancțiunii principale (amenda contravențională) pentru încălcarea exigențelor legale aplicabile ofertelor de credit; respectiv pentru încălcarea obligației de transparență în faza precontractuală (privind informarea consumatorului asupra modalității de calcul al compensației de rambursare anticipată; modalitate care trebuie să fie clară; transparentă și verificabilă pe baza unor elemente obiective).

În cuprinsul art. 9 din O.U.G. nr. 50/2010 privind contractele de credit pentru consumatori; cu modificările aduse prin O.U.G. nr. 52/2016 privind contractele de credite oferite consumatorilor pentru bunuri imobile; autorilor și beneficiarilor publicității făcute ofertelor de credit li se solicită să se supună unor reguli clare relative la formă (scrierea cu caractere vizibile și ușor de citit; în același câmp vizual și cu caractere lizibile) și la conținut (cum ar fi exigențele privitoare la includerea obligatorie a unui exemplu de calcul reprezentativ). Textul legal citat impune setul de reguli menționat pentru orice formă de publicitate făcută ofertelor de credit; independent de tipul dobânzii percepute; fixă sau variabilă. Considerăm că; în situațiile în care; în practică; pliantele publicitare utilizate de societățile bancare/de servicii financiare exclud detaliile referitoare la dobânda practicată; DAE și exemplul de calcul reprezentativ (sub pretextul caracterului informativ al mesajului sumar); A.N.P.C. poate dispune suspendarea derulării campaniei publicitare care încalcă prevederile art. 8 și 9; până la intrarea în legalitate.

După cum am menționat în paragrafele anterioare; reprezintă *practici înșelătoare* susceptibile de sancționare și situațiile în care un produs de creditare este prezentat consumatorului în materiale publicitate incomplete (care nu conțin informațiile standard minimale; în baza unui exemplu de calcul reprezentativ; privitoare la dobânda și comisioanele atașate produsului de creditare); fără a se explica/identifica contrapartida financiară aplicabilă (dobândă fixă/variabilă sau mixtă; comisioane pentru servicii acordare la solicitarea consumatorului; compensații datorate creditorului pentru rambursarea anticipată ș.a.).

De asemenea; se poate sublinia că; în actuala reglementare; *publicitatea* ofertelor de credit rămâne principala zonă insuficient detaliată în cuprinsul textelor legale; de pildă; nu se interzice utilizarea de materiale publicitare sumare; aparent „informativ”; din care lipsește

exemplul de calcul reprezentativ sau sunt absente mențiunile referitoare la dobânda și comisioanele practicate pentru servicii suplimentare sau conexe de către creditorul bancar/societatea de servicii financiare. Considerăm că o asemenea interdicție legală explicită ar fi utilă *de lege ferenda*; ținând seama că textul Directivei 2014/17/UE a Parlamentului European și a Consiliului privind contractele de credit oferite consumatorilor pentru bunuri imobile rezidențiale și de modificare a Directivelor 2008/48/CE și 2013/36/UE și a Regulamentului (UE) nr. 1093/2010; transpusă în dreptul intern prin O.U.G. nr. 52/2016 privind contractele de credit oferite consumatorilor pentru bunuri imobile; precum și pentru modificarea și completarea O.U.G. nr. 50/2010 privind contractele de credit pentru consumatori. este unul de protecție minimală; statelor-membre fiindu-le permis să accentueze protecția legală acordată consumatorilor în raport cu tendințele naționale manifestate în practica judiciară.

Se cuvine reamintit faptul că cerințele imperative și exigențele cuprinse în art. 9 din O.U.G. nr. 50/2010 privind contractele de credit pentru consumatori; cu modificările aduse prin O.U.G. nr. 52/2016 privind contractele de credite oferite consumatorilor pentru bunuri imobile se referă la includerea în mesajul publicitar; a unor informații-standard care specifică; prin intermediul unui exemplu de calcul reprezentativ; următoarele: (a) rata dobânzii aferente creditului; fixă și/sau variabilă; împreună cu informații privind orice costuri incluse în costul total al creditului pentru consumator; (b) valoarea totală a creditului; (c) dobânda anuală efectivă; (d) durata contractului de credit; (e) în cazul unui credit sub formă de amânare la plată pentru un anumit bun sau serviciu; prețul de achiziție și valoarea oricărei plăți în avans; (f) după caz; valoarea totală plătită de către consumator și valoarea ratelor.

Măsura complementară a suspendării campaniei publicitare inițiate de creditor poate fi dispusă de A.N.P.C. (ori de către instanța de judecată; în cazul unui litigiu) nu numai pentru omisiunea uneia din informațiile-standard amintite; ci și strict pentru *forma* în care este livrată această informație (mesaj neclar; exces de informație; text ilizibil; informații scrise cu caractere mici în raport cu mesajul publicitar incitativ²⁴ ș.a.). După cum se menționează expres în textul art. 9; alin. (2) din O.U.G. nr. 50/2010 privind contractele de credit încheiate cu consumatorii; cu modificările și completările aduse prin O.U.G. nr. 52/2016 privind contractele de credite oferite consumatorilor pentru bunuri imobile;; „În orice formă de publicitate; informațiile prevăzute la alin. (1) sunt scrise în mod clar; concis; vizibil și ușor de citit; în același câmp vizual și cu caractere de aceeași mărime.”

După cum a subliniat profesorul Bonneau²⁵; o altă informație esențială care trebuie inclusă în mod obligatoriu în publicitatea ofertelor de credit este cea referitoare la *asigurările obligatorii* atașate contractului principal. În ipotezele în care încheierea unui contract referitor la un serviciu accesoriu aferent contractului de credit; îndeosebi un anumit tip de asigurare; este obligatorie pentru aprobarea creditului; iar costurile respectivului serviciu nu pot fi determinate anticipat; obligativitatea încheierii unui asemenea contract este; la rândul său; menționată în mod explicit; concis și vizibil; la fel ca valoarea dobânzii anuale efective; conform dispozițiilor art. 9; alin. (3) din O.U.G. nr. 50/2010 privind contractele de credit încheiate între profesioniști și consumatori privind contractele de credit pentru consumatori; cu modificările aduse prin O.U.G. nr. 52/2016 privind contractele de

credite oferite consumatorilor pentru bunuri imobile. Considerăm că; dacă această informație lipsește; pe lângă amenda contravențională; se poate aplica și sancțiunea complementară a suspendării campaniei publicitare până la aducerea materialelor publicitare la conformitate.

Menționăm că; suplimentar față de sancțiunile prevăzute de art. 89 din O.U.G. nr. 50/2010 privind contractele de credit încheiate între profesioniști și consumatori; cu modificările aduse prin O.U.G. nr. 52/2016 privind contractele de credite oferite consumatorilor pentru bunuri imobile; afișajul hotărârii judecătorești (de condamnare) poate reprezenta o sancțiune accesorie dispusă de către instanța de judecată; complementar sancțiunii principale²⁶ (cum ar fi plata de daune-interese) în urma admiterii acțiunii introduse de către un consumator sau de către o asociație de consumatori; constând în condamnarea profesionistului pârât la difuzarea publică a hotărârii judecătorești de condamnare; pe cheltuiala sa; calea de difuzare fiind aleasă în funcție de pertinenta acesteia (publicarea unui comunicat în presa scrisă; difuzarea unui comunicat televizat ori a unui radiofonic; reproducerea în presă a deciziei instanței; afișaj ș.a.); în mod evident; metoda comunicatului rectificativ poate avea efecte disuasive importante; dat fiind impactul său asupra reputației comerciale a pârâtului. Ca ipoteză de exemplificare; putem dicuta cazul în care; după rămânerea definitivă și irevocabilă a hotărârii judecătorești; în vederea eliminării efectelor unei *practici comerciale incorecte*; s-a dispus încetarea; respectiv interzicerea acesteia; instanța de judecată putând solicita publicarea deciziei; integral sau parțial; în forma pe care o consideră adecvată; într-un ziar de largă circulație; pe cheltuiala comerciantului; conform dispozițiilor art. 13 alin. (3) din Legea nr. 363/2007 privind combaterea practicilor incorecte ale comercianților în relația cu consumatorii și armonizarea reglementărilor cu legislația europeană privind protecția consumatorilor; cu modificările și completările aduse prin O.G. nr. 37/2015 pentru modificarea unor acte normative din domeniul protecției consumatorilor; aprobată cu modificări prin Legea nr. 51/2016 pentru aprobarea O.G. nr. 37/2015 pentru modificarea unor acte normative din domeniul protecției consumatorilor²⁷

Într-o altă ordine de idei; cea de-a doua măsură complementară; adiacentă celor prevăzute de art. 89 din O.U.G. nr. 50/2010 cu modificările aduse prin O.U.G. nr. 52/2016 privind contractele de credite oferite consumatorilor pentru bunuri imobile; este cea a comunicatului rectificator prevăzut de art. 13; alin. (2); lit. b) din Legea nr. 363/2007 privind combaterea practicilor incorecte ale comercianților în relația cu consumatorii și armonizarea reglementărilor cu legislația europeană privind protecția consumatorilor; cu modificările și completările aduse prin O.G. nr. 37/2015 pentru modificarea unor acte normative din domeniul protecției consumatorilor; aprobată cu modificări prin Legea nr. 51/2016. Se cuvine reamintit faptul că; din perspectiva efectelor sale; comunicatul rectificator reprezintă o sancțiune accesorie²⁸ dispusă de către A.N.P.C.; respectiv instanța de judecată; complementară sancțiunii principale (cum ar fi plata de daune-interese) în urma admiterii acțiunii introduse de către un consumator/o asociație de consumatori în reprimarea publicității înșelătoare/ comparative ilicite; constând în condamnarea profesionistului pârât la difuzarea publică a unui anunț de rectificare a mesajului publicitar anterior și care a conținut alegații false (de natură a induce în eroare consumatorul mediu și de a influența în mod decisiv comportamentul economic al acestuia). Menționăm că publicarea anunțului rectificator are loc pe cheltuiala profesionistului bancar; calea de difuzare

fiind aleasă în funcție de relevanța acesteia (publicarea unui comunicat în presa scrisă; difuzarea unui comunicat televizat ori a unui radiofonic; reproducerea literală în presă; afișaj ș.a.); alături sau independent de afișajul hotărârii judecătorești de condamnare; anunțul rectificator poate avea efecte disuasive importante; dat fiind impactul său asupra reputației comerciale a creditorului profesionist.

De remarcat că sancțiunea complementară; a aducerii integrale a contractelor similare în conformitate cu prevederile legale; în termen de 30 de zile; poate însoți amenda contravențională aplicată pentru încălcarea prevederilor legale privitoare la: (a) inserarea de clauze contractuale privind perceperea unor comisioane bancare interzise de dispozițiile legale imperative; (b) nerespectarea cerințelor formalismului informativ (omiterea informațiilor obligatorii din textul contractual); (c) exigențele formale aplicabile conform art. 33 din O.U.G. nr. 50/2010 privind convențiile de credit încheiate cu consumatorii; cu modificările aduse prin O.U.G. nr. 52/2016 privind contractele de credite oferite consumatorilor pentru bunuri imobile; contractele de credit trebuind să fie redactate în scris; în mod vizibil; pe hârtie sau pe un alt suport durabil; sub sancțiunea amenzii contravenționale și/sau a obligării creditorului la refacerea formularelor contractuale standard (contracte de adeziune). Considerăm că; din perspectiva criteriilor de apreciere a existenței unei practici neloiale în materia serviciilor financiare contractate între profesioniști și consumatori; criteriul obiectiv al prezenței unor informații false prevalează asupra criteriului subiectiv; al existenței sau inexistenței intenției de a induce în eroare consumatorii; respectiv al neglijenței profesionale grave (încălcarea diligenței profesionale).

9. Observații conclusive

Următoarele observații conclusive pot fi desprinse pe marginea considerațiilor de mai sus privitoare la exercițiul dreptului consumatorului de rambursare anticipată; respectiv la sancțiunile aplicabile creditorului pentru nerespectarea unor obligații legale specifice:

(1) Ca urmare a exercitării dreptului de rambursare anticipată; consumatorul poate obține o reducere a costului total al creditului; constând în dobânda și costurile aferente perioadei dintre data rambursării anticipate și data prevăzută pentru încetarea contractului de credit; creditorilor profesioniști nu le este permis să condiționeze rambursarea anticipată de plata unei anumite sume minime sau de un anumit număr de rate achitate;

(2) Creditorilor profesioniști le este interzis să perceapă un comision de rambursare anticipată în următoarele situații: rambursarea anticipată a fost realizată ca urmare a executării unui contract de asigurare care are drept scop asigurarea riscului de neplată; contractul de credit este acordat sub forma facilității de *overdraft*/descoperit de cont; de asemenea; nu dă naștere unei obligații de plată a unei compensații rambursarea anticipată totală sau parțială a creditului care intervine într-o perioadă în care rata dobânzii aferente creditului nu este fixă;

(3) Creditorul profesionist are obligația de a informa consumatorul încă din faza precontractuală asupra modalității de calcul al compensației; modalitate care trebuie să fie clară; transparentă și verificabilă pe baza unor elemente obiective;

(4) Limita maximă aplicabilă valorii compensației de rambursare anticipată este cea rezultând din valoarea dobânzii pe care ar fi perceput-o creditorul în intervalul de timp pentru care are loc plata anticipată;

(5) Cuantumul compensației de rambursare anticipată care poate fi practică este de maxim 1% din valoarea rambursată anticipat; pentru creditele cu durată mai mare de 1 an și; respectiv la 0,5% din valoarea rambursată anticipat; pentru creditele contractate pentru o durată sub un an. Încălcarea acestor dispoziții legale de către creditorul profesionist reprezintă contravenție și se sancționează cu amenda contravențională; respectiv cu obligarea creditorului la restituirea către consumator a sumelor percepute cu încălcarea dispozițiilor legale imperative;

(6) Din dispozițiile art. 80; alin. (1) din O.U.G. nr. 50/2010 privind contractele de credit încheiate cu consumatorii; cu modificările și completările ulterioare aduse prin O.U.G. nr. 52/2016 privind contractele de credite oferite consumatorilor pentru bunuri imobile rezultă că clauzele de renunțare a consumatorului la drepturile conferite cu privire la rambursarea anticipată a creditului sunt lovite de nulitate;

(7) Ca sancțiune complementară; agentul constatator poate dispune aducerea contractului în conformitate cu prevederile legale; de către creditorul profesionist; în termen de maximum 15 zile; în cazul constatării unei contravenții în forma introducerii în contractele de credit a unor clauze abuzive; cum ar fi clauza de renunțare a consumatorului la dreptul de rambursare anticipată; clauza de modificare unilaterală a contractului de către creditor fără încheierea unui act adițional;

(8) Sancțiunea amenzii contravenționale; precum și sancțiunile complementare sunt aplicabile și pentru încălcarea formalismului informativ; respectiv omiterea informațiilor obligatorii din textul contractual privind modalitatea de calcul a compensației pentru rambursare anticipată;

(9) În perspectiva domeniului de aplicare *rationae materiae* al dispozițiilor privind obligația creditorilor profesioniști de transparență în ceea ce privește maniera de stabilire a cuantumului compensației de rambursare anticipată; noțiunea de acțiune înșelătoare sau de omisiune înșelătoare; ca specii de practici comerciale neloiale; se pot materializa atât în omiterea de către creditorul profesionist; în faza precontractuală și în momentul semnării contractului de credit; a informațiilor privitoare la modalitatea obiectivă de calcul a valorii compensației de rambursare anticipată (a); cât și la acțiuni înșelătoare; cum ar fi utilizarea de formule de calcul netransparente; fondate pe elemente echivoce; în absența unor indicatori obiectivi de referință.

- * Lect. univ. dr., Facultatea de Drept, Universitatea „Babeș-Bolyai” Cluj-Napoca, jgoicovici@yahoo.com.
- ¹ A se consulta Z. Fungačova; L. Weill; „Does bank competition reduce cost of credit? Cross-country evidence from Europe”; în „Journal of Banking and Finance” vol. 83; nr. 3/2017; p. 104-120.
- ² A se consulta C. Noblot; „Droit de la consommation”; L.G.D.J.; Paris; 2012; p. 84.
- ³ Publicată în M. Of. nr. 727 din 20 septembrie 2016.
- ⁴ A se vedea J.-D. Pellier; „Droit de la consommation”; Dalloz; Paris; 2016; p. 118; Zhiyong Li; Xuao Yao; Qing Wen; Wei Yang; „Prepayment and Default of Consumers Loans in Online Lending”; postat în data de 01.03.2016; disponibil ca webografie la adresa <https://ssrn.com/abstract=2740858>; consultată în data 12.11.2017.
- ⁵ A se consulta J. Julien; „Droit de la consommation”; L.G.D.J.; Paris; 2017; p. 241; S. le Gac-Pech; „Droit de la consommation”; Dalloz; Paris; 2017; p. 132.
- ⁶ A se consulta pentru detalii J. Calais-Auloy; Fr. Steinmetz; „Droit de la consommation”; 5e édition; Dalloz; Paris; 2008; p. 185-208; Y. Picod; H. Davo; „Droit de la consommation”; Ed. Armand Colin; Paris; 2008; p. 139-156; S. Piedelièvre; „Droit de la consommation”; Economica; Paris; 2010; p. 342-368; T. Vignal; „Réflexions sur le crédit immobilier en droit international privé”; în „Mélanges M. Cabrillac”; Ed. Litec; Paris; 1999; p. 545 și urm.; F. Capriglione; „Operazioni bancarie e tipologia contrattuale”; în „Rivista di diritto civile” nr. 1/2006; Dottrina; p. 26-54; M. Aden; „Comentariu (Acțiunea în despăgubiri a clienților pentru consiliere eronată din partea agenților băncii)”; Conferința internațională „Probleme actuale în domeniul juridic bancar”; în volumul „Probleme actuale în dreptul bancar//Current Issues in Banking Law”; Ed. Wolters Kluwer; București; 2008; C.D. Enache; „Clauzele abuzive în contractele încheiate între profesioniști și consumatori; Practică judiciară”; Ed. Hamangiu; București; 2012; p. 76 și urm.; E. Beguin; C. Biquet-Mathieu; „Le crédit hypothécaire au consommateur”; Larquier; Bruxelles; 2017; p. 76-88; C. Biquet-Mathieu; „Crédit aux consommateurs et aux P.M.E.”; Larquier; Bruxelles; 2016; p. 112-118.
- ⁷ Pentru detalii; a se consulta Y. Picod; „Droit de la consommation”; Editions Sirey; Paris; 2015; p. 187.
- ⁸ A se consulta; pentru exemplificarea caracterului disproporționat al compensației; astfel cum a fost acesta reflectat în practica judiciară; V. Terzea; „Protecția consumatorilor. Jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene”; Universul Juridic; București; 2016; p. 139-141.
- ⁹ A se vedea S. Piedelièvre; „Droit de la consommation”; *cit. supra*; p. 127.
- ¹⁰ A se consulta J. Calais-Auloy; H. Temple; „Droit de la consommation”; 9e édition; Dalloz; Paris; 2015; p. 233.
- ¹¹ A se vedea Y. Picod; „Droit de la consommation”; *cit. supra*; p. 192.
- ¹² A se consulta T. Bonneau; „Droit bancaire”; L.G.D.J.; Paris; 2017; p. 311; F. Dekeuwer-Défossez; S. Moreil; „Droit bancaire”; Dalloz; Paris; 2016; p. 298.
- ¹³ Facilitatea de credit sau descoperitul de cont este definit(ă) în art. 2193 din noul Cod civil ca fiind contractul prin care o instituție de credit; o instituție financiară nebancaară sau o altă entitate autorizată pentru prestarea de servicii financiare se obligă să mențină la dispoziția debitorului o sumă de bani; în limita unui anumit plafon; pentru o perioadă de timp determinată sau nedeterminată. În ceea ce privește utilizarea creditului; din cuprinsul art. 2194 rezultă că debitorul poate să utilizeze creditul în mai multe tranșe; respectiv poate; prin rambursări succesive; să reînnoiască suma disponibilă.
- ¹⁴ Pentru detalii; a se consulta G. Biardeaux; P. Flores; „Crédit à la consommation”; Editions Delmas; Paris; 2012; p. 251.

- ¹⁵ A se vedea M. Djurovic; N. Lazarevic; „The new Serbian law on consumer protection and the position of Serbian consumer”; în „Robert Schuman Centre for Advanced Studies; The 13th Mediterranean Research Meeting; Workshop 11; Political Governance and Regulatory Enforcement Activity in Competition and Consumer Protection Regulation”; 2012; p. 25-28.
- ¹⁶ A se vedea G. Raymond; „Droit de la consommation”; LexisNexis; Paris; 2017; p. 211.
- ¹⁷ Reamintim faptul că nulitatea clauzelor bancare abuzive este; de regulă; o nulitate parțială; afectând doar clauza în sine; care va fi reputată ca nescrisă sau extirpată din câmpul contractual; raporturile contractuale urmând să se deruleze în continuare; în măsura în care nu este afectată însăși cauza acestora.
- ¹⁸ CJUE; camera a șasea; hotărârea din 19 dec. 2013; C-281/12; publicată în ECLI:EU:B:2013:859; citată după V. Terzea; „Protecția consumatorilor. Jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene”; *cit. supra*; p. 451-453.
- ¹⁹ Transpusă în dreptul național prin Legea nr. 363/2007 privind combaterea practicilor incorecte ale comercianților în relația cu consumatorii și armonizarea reglementărilor cu legislația europeană privind protecția consumatorilor; cu modificările și completările aduse prin O.G. nr. 37/2015 pentru modificarea unor acte normative din domeniul protecției consumatorilor; aprobată cu modificări prin Legea nr. 51/2016 pentru aprobarea O.G. nr. 37/2015 pentru modificarea unor acte normative din domeniul protecției consumatorilor; publicată în M. Of. nr. 257 din 6 aprilie 2016.
- ²⁰ După cum s-a menționat în literatura de specialitate; practicile comerciale susceptibile să deformeze în mod esențial comportamentul economic al unui anumit grup vulnerabil de consumatori; clar identificabil; trebuie evaluate din perspectiva membrului mediu al grupului de consumatori; a se vedea G. Raymond; „Droit de la consommation”; *cit. supra*; p. 78. Astfel cum a argumentat profesorul Guy Raymond; deformarea substanțială a comportamentului economic al consumatorilor implică utilizarea unui criteriu subiectiv; centrat pe consumator; un criteriu utilizabil pentru identificarea existenței unei practici neloiale. Respectivul criteriu se referă la folosirea de către profesionist unei practici comerciale cu scopul de a afecta în mod considerabil capacitatea consumatorilor de a lua o decizie în cunoștință de cauză; determinându-i astfel să ia o decizie pe care nu ar fi luat-o. În materia împrumutului de consum; este vorba despre elementul subiectiv al consimțământului avizat al consumatorului la momentul încheierii contractului ori la momentul convenirii unui act adițional la contractul de credit.
- ²¹ De asemenea; reprezintă contravenții; sancționate cu amenda contravențională; încălcarea dispozițiilor legale imperative privind: (1) încetarea contractelor de credit pe durată nedeterminată – art. 54; exigențele aplicabile exercițiului dreptului pe care îl are creditorul profesionist de a suspenda posibilitatea consumatorului de a efectua trageri în baza contractului de credit pe durată nedeterminată – art. 55 din O.U.G. nr. 50/2010; (2) dispozițiile legale privitoare la obligația de informare specifică descoperitului de cont cu aprobare tacită; inclusiv asupra depășirii semnificative a limitei de credit; (3) prevederile legale referitoare la dreptul consumatorului de retragere din contractul de credit; în termen de 14 zile calendaristice; fără a invoca motive; termenul de retragere începând să curgă fie de la data încheierii contractului de credit; fie de la data la care consumatorului îi sunt aduse la cunoștință clauzele; condițiile contractuale și informațiile potrivit prevederilor art. 33–49; în cazul în care ziua respectivă este ulterioară datei semnării contractului; (4) prevederile legale privitoare la interzicerea anumitor comisioane bancare – art. 34 din O.U.G. nr. 50/2010;

conform căruia pentru creditul acordat; creditorul poate percepe numai: comision de analiză dosar; comision de administrare credit sau comision de administrare cont curent; compensație în cazul rambursării anticipate; costuri aferente asigurărilor și; după caz; dobânda penalizatoare; alte costuri percepute de terți; precum și un comision unic pentru servicii prestate la cererea consumatorilor; comisionul de analiză dosar și cel unic vor fi stabilite în sumă fixă; aceeași sumă fiind percepută tuturor consumatorilor cu același tip de credit în cadrul aceleiași instituții de credit.

- ²² Dispozițiile legale citate interzic totodată perceperea unui comision de depunere numerar pentru plata ratelor la credit; indiferent dacă depunerea se efectuează de către titular sau de către o altă persoană (a); perceperea unui comision de retragere pentru sumele trase din credit; se interzice perceperea unui comision; unui tarif; unei speze bancare sau a oricărui alt cost; în cazul în care consumatorul dorește schimbarea datei de scadență a ratelor (b); perceperea unor comisioane în situațiile în care consumatorii solicită schimbarea garanțiilor; în condițiile în care consumatorul plătește toate costurile aferente constituirii și evaluării noilor garanții (c). Pentru orice modificare a nivelului costurilor creditului; potrivit condițiilor contractuale; creditorul este obligat să notifice consumatorul în scris sau; la cererea expresă a consumatorului; prin altă modalitate stabilită de acesta și agreată de creditor și va pune la dispoziția acestuia un nou tabel de amortizare/grafic de rambursare.
- ²³ Nerespectarea de către creditorul profesionist a dispozițiilor privitoare la exercitarea dreptului de retragere din contract; conform căruia exercitarea dreptului de retragere își produce efectul de la data expedierii notificării de către consumator reprezintă contravenție; de asemenea; reprezintă contravenție încălcarea dispozițiilor art. 60; conform căruia creditorul nu poate percepe un comision autonom pentru exercitarea dreptului consumatorului de retragere din contract în intervalul de 14 zile calendaristice de la semnare; principiul potrivit căruia încetarea raporturilor contractuale de creditare ca urmare a retragerii consumatorului din contractul de credit în termen de 14 zile calendaristice de la semnarea lui atrage încetarea oricăror raporturi contractuale accesorii – art. 61; prevederile legale referitoare la dreptul de retragere în cazul creditelor legate – art. 63 din O.U.G. nr. 50/2010; (a) dispozițiile art. 65; conform căruia în cazul în care bunurile sau serviciile care fac obiectul unui contract de credit legat nu sunt furnizate sau sunt furnizate numai în parte sau nu sunt conforme cu contractul de furnizare; consumatorul are dreptul de a se îndrepta împotriva creditorului în cazul în care nu a reușit să obțină; de la furnizor; satisfacerea pretențiilor la care are dreptul în conformitate cu legislația sau cu contractul de furnizare a bunurilor sau a serviciilor; (b) dispozițiile legale imperative privitoare la dreptul consumatorului de rambursare anticipată – art. 66-69; (c) prevederile legale referitoare la cesiunea de drepturi – art. 70-71 din ordonanța de urgență citată; (d) exigențele legale imperative referitoare la DAE – dobânda anuală efectivă (art. 72-76); (e) prevederile legale referitoare la obligațiile intermediarilor de credite față de consumatori – art. 77-78; (f) dispozițiile art. 84 privitoare la raporturile de drept internațional privat; conform cărora consumatorii nu pierd protecția acordată în baza OUG nr. 50/2010; în cazul în care se stabilește ca lege aplicabilă contractului legea unui stat care nu este membru U.E.; în cazul în care contractul de credit are o strânsă legătură cu teritoriul unuia sau al mai multor state membre.
- ²⁴ Reamintim că; în cazul acuzațiilor de inexactitate; sarcina probei incumbă comercianților/profioniștilor; care trebuie să furnizeze dovezi privind corectitudinea afirmațiilor în legătură cu practica comercială întreprinsă și care sunt obligați; la solicitarea ANPC ori a instanțelor de judecată; să le pună acestora la dispoziție documente care să probeze cele afirmate în mesajele publicitare.

---

²⁵ T. Bonneau; „Droit bancaire”; *cit. supra*; p. 312. A se vedea; de asemenea; F. Dekeuwer-Défossez; S. Moreil; „Droit bancaire”; *cit. supra*; p. 192.

²⁶ A se consulta C. Biquet-Mathieu; „Crédit aux consommateurs et aux P.M.E.”; *cit. supra*; p. 133-134.

²⁷ Publicată în M. Of. nr. 257 din 6 aprilie 2016.

²⁸ A se vedea E. Beguin; C. Biquet-Mathieu; „Le crédit hypothécaire au consommateur”; *cit. supra*; p. 119.